

Obrtnija.

Trgovska in obrtnijska zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

X. Zbornični tajnik poroča o prašanji če F. K., ki vsled obrtnega lista mestnega sveta v Gradcu posluje kot delovodja podružnice Eichwald tovarniške tvrdke Meissnerjeva tovarna za peči in porcelan, sme montirati in postavljati peči, ognjišča i. dr. in če ne spada temvečto delo v obsek rokodelskega lončarskega obrta, posebno ker se obrtna zglasitev imenovane podružnice glasi le na trgovino s tovarniškimi izdelki. Če bi imenovana tvrdka imela le eno zalogo zglaseno, bi bil po mnenji odsekovem poslovodja brezdvomno opravičen po pečarjih postavljati peči itd. Ker pa se obrtni list glasi na obrat prostega obrta, trgovine z izdelki podružnice Eichwald Meisnerjeve tovarne za peči in porcelan, je brezdvomno, da se s tem na izvrševanje rokodelskega obrta ni mislilo in ne misliti moglo. To je tudi F. K. natančno znano, ker bi bil sicer težko izročil postavljene peči opravičenemu pečarju. Odsek se toraj mora v tem smislu izreči, da v predležečem slučaju F. K. ni bil opravičen pečij, ognjišč in dr. montirati in postaviti in da to delo brezdvomno spada v obseg rokodelskega pečarskega obrta; zaradi tega nasvetuje tudi; Zbornica naj se v smislu tega poročila izreče na c. kr. deželno vlado. — Predlog se sprejme.

XI. Zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča, da namerava mestna občina Metliška v smislu določil zakona z dne 19. junija 1866, drž. zak. št. 85, ustanoviti v Metliki javno tehtnico, ker je ta z ozirom na letne in živinske semnje zelo potrebna. Ker ima po tem zakonu za dovolitev take naprave občina prvo pravico in ker krajevne razmere govore za ustanovitev in je odsek moral priznati, da je zelo želeti, da se ustanovi tudi v Metliki javna tehnična, smatra tudi za svojo dolžnost, da priporoča njeno ustanovitev. Glede predloženega tarifa za tehnico mora pa odsek že sedaj pripomniti, četudi bo zbornica v smislu § 15 omenjenega zakona na poziv c. kr. deželne vlade imela svoje mnenje izreči, da se ji ta ne zdi primeren. Če bo namreč za blago od 10 do 100 kg. plačati 6 kr. bi bilo za tehtanje voza, na katerem je naloženega 20 meterskih stotov blaga, plačati 1 gld. 20 kr. Jednako bi bil tarif za težko govejo živino ali prašiče previsoko. Odsek je torej v interesu stvari mnenja, da naj bi se občinsko predstojništvo že sedaj opozorilo na to. Poročevalec predlaga torej po obširni utemeljitvi v imenu odseka: Zbornica naj se v smislu tega poročila izreče na c. kr. okrajno glavarstvo v Črnomlju. — Predlog se sprejme.

XII. Zbornični svetnik Jos. Kušar poroča o prošnji Franc Oblaka, hišnega posestnika v Ljubljani,

Tržaška cesta št. 26, za dovolitev ustanovitve javne tehtnice pri njegovi hiši. Prositelj je predložil tudi tarif, o katerem se bo pa zbornica v smislu § 15 zakona z dne 19. junija 1866, drž. zak. st. 85, imela še le na poziv c. kr. deželne vlade izreči, če bo temu obrtna oblast dovolila ustanovitev tehtnice. Zbornica se je o dveh podobnih prošnjah v tem letu izrekla, da so krajevne razmere za ustanovitev javne tehtnice na Tržaški cesti in ker se od tedaj te razmere niso premenile, mora odsek v predležečem slučaju isto stališče zastopati in predlaga torej: Častita zbornica naj mestnemu magistratu v smislu določil zakona z dne 19. junija 1866, drž. zak. št. 85, priporoča ustanovitev javne tehtnice na Tržaški cesti.

Predlog se sprejme.

XIII. Zbornični podpredsednik Anton Klein poroča, da namerava c. kr. okr. glavarstvo radovljiško Mat. Dobida v Lescah dovoliti ustanovitev javne tehtnice v Lescah št. 30 in da se ima sedaj zbornica v smislu § 15. zakona z dne 19. junija 1866, drž. zak. št. 85, izreči o tarifu tega zavoda. Ta je po preverjenju odsekovem primeren, če se uvažuje, da je ustanovitev tehtnice s stroški spojena in da trud in odgovornost pri izvrševanju opravila brezdvomno nista nezdatna. Le zaradi jasnosti se predlagajo nekatere premembe v besedilu tarifa. Poročevalec nasvetuje naslednji predlog: Zbornica naj v smislu poročila priporoča pri c. kr. deželni vladi odobritev tarifa. — Predlog se sprejme.

XIV. Zbornični svetnik Ivan Krajec poroča, da se v mestu Novomeškem od nekdanj na ponedeljskih tedenskih semnjih prodajajo prašiči kot predmeti sejmskega prometa. Pravica k temu se z ozirom na to, da se prašiči uže v sejmskem tarifu Novomeških tedenskih semnje, potrjenem od ilirijskega gubernija z dne 17. julija 1840, št. 16.423, štejejo mej sejmske predmete, mora kot pravno obstoječa smatrati. Razun tega ima tudi vas Kandija pravico, podeljeno z namestništvenim ukazom v Ljubljani dne 27. oktobra 1851, št. 9996. in potrjeno z ukazom vis. c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 27. julija 1852, št. 16.374, imeti vsak ponedeljek živinske semnje, na katere se smejo prignati tudi prašiči. Ponedeljki kot sejmski dnevi za prašičje semnje kolidujejo torej v obeh neposredno sosednjih krajih Novomesto in Kandija. Glede poslednjega kraja se v oblastvenih naznanilih pripominja, da nima rednega sejmišča in da ondotni semnji niso veterinarsko policijsko nadzorovani. Ker nobena teh sejmskih občin ne kaže volje od svojih pravic odstopiti ali svoj semenj na kak drudi dan preložiti, prosi c. kr. deželna vlada se izreči v tem, če je imenovana kolizija v interesu trgovskega prometa z živino in jo sploh ljudstvo želi in če je dopustna. Nedvomno je, da imata mesto Novomeško od l. 1840 in vas Kandija od l. 1852 pravico za tedenske semnje. Isto tako ni dvoma da je mesto

Novomeško imelo več let svoje semnje na prostoru spadajočem k vasi Kandija. Prebivalstvo je od nekda vajeno tedenske semnje v Novem mestu obiskovati in živinorejci ter trgovci gonijo živino na sejmišče v Novomestu. Če kdo ni svoje živine prodal na tem semnju, je isto na povratku spraval v Kandiji v denar. Šele zadnji čas, ko so se velike množine prašičev prignale na tedenske semnje v Novem mestu, je zastopstvo Kandijsko sprevidilo, da bi mogel tudi ta kraj imeti koristi od tedenskih semnjev. Od tega časa sta skušala oba sejmska kraja dokazati, da je njihovo sejmišče pripravnije za tedenske semnje. Kako je Kandija dobila dovolitev za obdržavanje tedenskih semnjev za isti dan kakor v Novem mestu se ne more posneti iz spisov došlih odseku v znanje. Res je, da je Kandija l. 1852 dobila dovolitev za tedenske semnje vsak ponedeljek z omejitvijo na prodajo stavbenega lesa, potem vprežene in klavne živine, razun prašičev pod enim letom in perutnine. Nerazložljivo je pa, zakaj Kandija ni toliko časa uporabljala te pravice. Najbrže je bil ta vzrok, da prejšnji čas ni bilo nobene potrebe, imeti v Kandiji tedenske semnje, ker so bili ti v bližnjem Novem mestu. Če bi se sedaj v Novem mestu in Kandiji isti čas obdržavali tedenski semnji, je nedvomno, da bi oboji trpeli vsled tega in stari Novomeški semnji bi na vrednosti izgubili. Za trgovski promet je po preverjenju odsekovemn ajbolj še, če se ta osredotoči v ednem kraju. To je koristno i za prodajalca i za kupovalca. Odsek je torej tudi mnenja, da ta kolizija ni v interesu trgovskega prometa z živino in prebivalstvo je sploh ne želi in ni dopustna. Ker pa ne gre pridobljenih pravic komu jemati, bi bilo po mnenji odsekovem najprimerneje le kolizijo odstraniti. Ker ima mesto Novomesto starejo pravico za obdržanje tedenskih semnjev kakor Kandija in so ti posebne važnosti za mesto in prebivalstvo, prodajalci in kupovalci že leta obiskujejo semnje, naj bi se pustili tedenski semnji v Novem mestu vsak ponedeljek. Ker se pa tudi Kandiji pridobljene pravice nemore vzeti, naj bi se v interesu prometa določil za tedenske semnje v tem kraju torek ali kak drugi dan v tednu, na katerem bi se smel prodajati stavbeni les, vprežna in klavna živina razun prašičev pod enim letom in perutnine. Poročevalec torej predlaga: Zbornica naj se v smislu tega poročila izreče na c. kr. deželno vlado. — Predlog se sprejme.

Kmetijstvo.

O zelenjavi.

(Konec.)

Šparga daje ne le bogate pridelke, ampak tudi zdravo presnino, katera tudi bolnim dobro tekne. Prva

naprava špargovih gredic stane precej stroškov, katere pa obilno povrača, ker dobro zasajena in oskrbovana šparga raste tudi 30 let dobro. Šparga je ali rumena ali zelena.

Šparga ljubi bolj peščeno, rahljo zemljo in solčno lego; mrzla ilovica jej je zoprna in veliko ljubša jej je peščena zemlja, če je le dovolj močno pognojena.

Gredice napravijo se tako: Gredica se prekoplje 1.5 m široko in vsaj 60 cm globoko, dolgo pa po potrebi. Na izkopano dno se nameče 30 cm na debelo dobre kompostne zemlje ter se pokrije z izkopano zemljo ali s kako drugo boljšo vrtno zemljo. Če je zemlja težka ilovica, moramo jej primešati nekoliko peska. Potem se potegne vrstica po sredi lehe in vsacih 60 cm narazen ob vrstici se vtaknejo količki, ki zaznamujejo, kje treba zasajati špargove sajenice. Prav tako se ravna z drugo in tretjo vrsto, katerih je vsaka po 60 cm oddaljena od srednje vrste. Pri vsakem takem klinu ali količku se napravi z izmetano prstjo griček ali kupček, blizu 15 cm visok in nanj se sade špargove sajenice in sicer tako, da sedi sajenice na kupu, njene korenine pa se skrbno razprostro na vse strani nakopičene zemlje ter se potem z zemljo pokrijejo in z roko trdno pritisnijo. Sajenice morajo biti dobro vkoreninjene in čvrste in se izrejajo iz semena, katero se poseje v močno in dobro zrahljano vrtno zemljo, v kateri ostanejo dve leti. Dveletne sajenice so najpripravnejše za presajanje.

Na vsajene mlade rastlinice potrese se nekoliko prav dobre mešanice na pr. star že razkrojen gnoj, pomešan s prstjo, kakoršnega dobimo v starih gnojnih gredicah. Potem se vsa gredica s prstjo varno zagrne, da se špargove sajenice nič ne premaknejo z mesta in da glavica sajenice ne pride globokeje nego 8 cm pod zemljo. Poleti moramo pridno priliti sajenicam, kakor jih tudi pridno okopavati. Jeseni se stebila vsaj 15 cm visoko nad zemljo porežejo, ter se zemlja dobro prekoplje, paziti pa moramo, da ne ranimo glavic špargovih rastlin.

Spomladi se zopet prisuje 5 cm zemlje in tako se ravna tudi tretje leto, da je vsaka sajenice blizu 20 cm pod zemljo. Če hočemo, da bode šparga prav vprešno rasla, moramo jo pridno okopavati, tudi jo je treba vsaj vsako leto enkrat pognojiti. Jeseni pred zimo se navadno po lehi natrosi nekoliko dobrega gnoja (golobjeka, kurjeka ali tudi konjičeka), sploh bolj vroč gnoj je za to najpripravnejši.

Spomladi se gnoj le bolj plitvo podkoplje; pri tem moramo zelo paziti, da ne ranimo glavic špargovih. Zato je prav umestno, da izvršujemo to delo mesto z lopato z gnojnimi vilami, kakoršne rabijo navadno vrtnarji pri špargi. Prav izdatno pospešujemo vspešno rast šparge, če lehe polivamo z vodo, v kateri smo razstopili nekoliko navadne kuhinjske soli in nekoliko gvana; s to gnojilno razstopljino se polivajo špargove lehe potem, ko smo jih že izrezavali.

Šparge se morajo že tretje leto podrezavati z ostrim, za to pripravnim nožem in najboljši čas za izpodreza-